

DOMYŚLIĆ SIĘ (123) *vb pf*

się (62), się (59), si(ę) (2).

o jasne.

inf domyślić się (68). ◇ *fut 1 sg* domyślę się (1). ◇ *2 sg* domyślisz się (7). ◇ *3 sg* domyśli się (5). ◇ *1 pl* domyślę się (2); -em (1) *MurzNT* 98v, -(e)m (1) *RejKup* ee7v. ◇ *2 pl* domyślicie się (2). ◇ *3 pl* domyślą się (1). ◇ *praet 1 sg f* -em się domyśliła (1). ◇ *2 sg m* -ś się domyślił (1). ◇ *3 sg m* domyślił się (12). *f* domyśliła się (3). ◇ *3 pl m pers* domyślili się (4). ◇ *imp 2 sg* domyśl się (1). ◇ *con 1 sg m* bych się domyślił (1) *RejWiz*. ◇ *3 sg m* by się domyślił (4). ◇ *3 pl m pers* by się domyślili (2). ◇ *con praet 3 sg m* by był się domyślił (1). ◇ *3 pl m pers* by się byli domyślili (2). ◇ *part praet act* domyśliwszy się (5).

Sł stp brak, Cn s.v. domyślę się, Linde XVII – XVIII w.

1. Dorozumieć się, rozumowaniem dojść, dociec, odgadnąć, mniemać, przypuszczać; zrozumieć, zorientować się; dojść do wniosku; *conicere, coniectura aliquid assequi, coniectura a. intellectu consequi a. perspicere, decernere, suspicari* *Mącz* (110) : *BierEz* Iv; Chybać by mu diabeł criślił Toż ci by sie fnadz domyślił *RejJóz* E; Acz nje trzeba na Złe Radzicz Domyślem fję łamj. *RejKup* ee7v; *RejWiz* 77v; *BielKron* 112v, 116v; *Quantum coniectura consequer, Ilem* sie mógł domyślić ylem mógł baczyć. *Mącz* 385b, 48d, 162a, 188a, 385a, 406a [2 r.]; *RejAp* 142v; *RejPos* 137v, 320v; *CzechEp* 293; Iednému Birkupówi/ wżák fye domyślicie/ Do Polfki/ co narychlý ten obraz pošlicie *PudłFr* 79; *GostGosp* 20; *CiekPotr* 58.

domyślić się czego [w tym: *czego z czego* (5), *czego po czym* (1)] (37): Hnet się przyczyny domyślił/ A przeciw niey ták vczynił. *BierEz* C2v; iako się tego i zgrammatiki łatwie domyfliem *MurzNT* 98v, 8v; *KromRozm III* L8; *BielKron* 15v; *RejAp* 161; *RejPos* 131; *RejZwierc* 191; *CzechRozm* 1v, 170v, 178v, 200v; *SkarŻyw* 193, 528; *CzechEp* 20, 169, 307, 350, 365, 369; *ActReg* 111, 158; *OrzJan* 78; *WyprPl* C2v; *WujNT* 20 przedm; *GostCast* 23. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*, »ostatka się domyślić«.

cum A lat. (1): Otosz nie trzeba mi wiele do wm o tym pisac łatwie się wm domyślisz finem rerum. *ActReg* 97.

domyślić się co z czego (*cum Abl lat.*) (1): żeby *de origine* tego narodu Wołofkięgo, mógł sie co domyślić czytelnik z tego ięzyká. *SarnStat* 1224.

domyślić się o kim (1): *SkarKaz* 274b cf »z rozumu przyrodzonego się domyślić«.

domyślić się z czego (10), *skąd* (1): *MurzNT* 8v, 98v; *Facile ex hoc potet*, Latwie sie z tąd káždy domyślić może/ Albo yawnie sie z tąd okázuye. *Mącz* 283b; *SkarŻyw* 436; *CzechEp* 169, 310; *KochWz* 135; *OrzJan* 78; Bo iż Pan Bog wdzięcznie od ludzi przyimuie tákie nabożeństwo/ nie z iedney fię rzeczy domyślił. *LatHar* 256; *PaxLiz* C2v. Cf »z rozumu przyrodzonego się domyślić«.

domyślić się przez co (1): iefli oycowfkiego Nie powiesz mi przezwiłká: nie mogęc tych ludzi Vkázác ktorych łzukałz. małz wždy podobieństwo Iákie, byłmy przez znáki domyślić się mogli. *CiekPotr* 70.

domyślić się po czym, po kim (3): *RejAp* 161; A iako sie go małz bać/ łacniuchno sie thego domyflić możelz y po tych pániech fwiátá tego. *RejPos* 219; *SkarŻyw* 25.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z *zapowiednikiem*: *tego* (9); *iż* (17), *co(ż)* (8), *że* (4), *kto* (3), *aby* (3), *jaki* (2), *inne wskaźniki* (9)] (46): *BierEz* E2; *RejRozpr* H; Y iabych sie domyflił gdzye náfiac pśzenice *RejWiz* 57, 62v; *RejFig* Dd3v; Pińmo nam nie oznaymuie czáfu ktorego był żyw Iob/

á wżákoż możemy się domyślić że był zá dawnych czáfów/ Abowiem Zyd ieden Filo rzeczony/ powieða że był zá czáfu Iakobowego *BibRadz* I 274; *Mqcz* 340a, 476c; *RejAp* 43, 61v, 92, 192, CC2v; *GórnDworz* Tv [*idem WerGośc*]; *HistRzym* 20v; *RejPos* 219, 260; Málo mu trzebá prośić ktho pilnie flúży/ bo łam pan rad y nie rad/ widząc ftátieczną pilność twą/ domyślić się muśi/ ábyś znał łáfkę iego. *RejZwierc* 26; *Oczko* 5v; y domyśliłá się iłz to było Hebrejfkie dziecúe *SkarŻyw* 478, 25, 142, 487, 546; *CzechEp* 145, 184, 232, 310, 351 (9); *KochFr* 130; *WerGośc* 253; *LatHar* 256; *WujNT* 171; *SkarKaz* 117a [2 r.], 274a, 454a, 518a; *CiekPotr* 85; *PaxLiz* C2v; *SkarKazSej* 673a; *ZbylPrzyg* B3v.

Fraza: »nietrudno, łacno, snadnie się (bacznemu) domyślić« (5 : 3 : 1): W czym iáko się y łam z łobą y z piłmem ś. zgadza/ nie trudno się bącznemu domyślić. *CzechEp* 184, 169, 232, 310, 349, 365, [406]; Co zá pożytek ieft táfkiego poświáfania/ z ktorego się ták ludzie rádownáli: łacno się domyślić. *SkarKaz* 454a, 518a.

Zwroty: »ostatka się domyślić« (2): Omylnófczi aczkolwiék niektóre łą w łlowiech y wliterach táfież też y wrymiech alie się pilny czytelnik łatwie óstatka domyfli. *RejKup* ee8; *SkarŻyw* 436.

»z rozumu przyrodzonego się domyślić« (1): o perłonách nikt się z rozumu przyrodzonego domyślić nigdy nie mogł poki iáwne obiáfwienie z niebá o tym nie záłzłó. *SkarKaz* 274b.

»sam przez się domyślić się« (3): Rad bym to wiedział y flýłzał/ z ktorych wždy świáfectw piłmá świáfetego tego dochodźiłz/ bo się tego łam przez się domyślić nie mogę. *CzechRozm* 178v, 200v; *CzechEp* 20.

»domyślić się wedle wolej [*czyjej*]« (1): Bo y łwieckiego páná bywa to kochánúe/ Kiedy się kto domyfli wedle wolej iego/ Iż mu w łwoich przyłługach czyni co dobrego. *RejWiz* 182v.

Szereg: »domyślić się i widzieć« (1): Y muśiałby być bárzo śłepy/ y náder głupi/ ktoryby się tego [*że papieź jest Antychrystem*] nie domyślił: y ktoryby tego nie widział/ wiedząc o mordách Papiefkich *CzechEp* 350.

a. *Zmyślić, dodać własne wymysły do rzeczywistości, do prawdy; sfalszować, przekręcić, przeinaczyć [czego]* (4) : bo to pewna ieft że pytania táfkiego żaden z Proroków/ żaden z Páftryáfchów/ [...] nie podáf: ále się go ci domyflili ktoryz zdradliwie Páná łwego odłtáfili *CzechRozm* 175, 100.

domyślić się z czego (1): *KrowObr* 80 *cf* *Zwrot*.

domyślić się nad co (1): bo się táfkich dźiałów nád łłowo BOże/ y nád zwyczaj pierwłzych zborów domyflili *NiemObr* 58.

Zwrot: »domyślić się z rozumu swego« (1): kości vmárłých łudzi cáfówáli/ á żywe przełádowali/ wodą się kropili/ nieinák iedno iako Pogáni/ tzeo się kto mogł domyślić z rozumu łwego. *KrowObr* 80.

b. *Podjeřzewać, pośqdzáć* (4) :

domyślić się czego (3): *KrowObr* 170; Ty znáki gdy obaczyłz/ moželz łye tey choroby domyflić *SienLek* 104v; Rybitwowie [...] domyfliłwłzy się zdráfúy/ co ná nagłębłzym y naprzykrzeřłzym wirze Wiłły ony łáfki álbo źerdzi powtykáli. *StryjKron* 437.

domyślić się na kogo (1): Ktorzy [*złodzieje*] gdy chytrze krádną/ zowáf ie SKRYTYMI: A ci robiáf łztukáfmi ták známienitymi/ Ze się by też namędrłzy nie domyfli ná nie: Y owłzem drugú pod cżás y łłubue zá nie. *KlonWor* 8.

Szereg: »domyślić się i obaczyć« (1): Potym ręce podniofłszy tak śfemrzeł/ potaiemnie aby sie ludzie niedomyślili y nieobaczyli wálzgo bluznierftwá y bálwochwálftwá. *KrowObr* 170.

2. *Wymyślić, wpaść na pomysł, obmyślić, mieć pomysł* (13) : Oná hnet sie domyślilá/ A táko mu porádziłá: Tego z grobu wziąć muśiwá/ Miálto łotrá záfwieśiwá. *BierEz* R; by then byli wyśep Niemcy ofiedli/ lepiej by sie byli domyślili *BielKron* 312v, 312v; Y począł myślić coby temu było wczynić. A domyśliwłszy sie posłał po Tárfiyá *HistRzym* 23.

domyślić się czego (3): A tak mi rofkazaniv v k m. dolicz czyniacz niemogłymi sye nycz ynschego domiflycz yedno sye wroczycz *LibLeg* 11/77v. Cf *Ze zdaniem skutkowym, Zwrot*.

cum inf (3): Wiem że miał wmięku kadzydło Ale owo prófthe bydło. Niedomyślił się zakurzicz *RejKup* n8; Kázał też lichemu páchołku wyrwać wielkiemu koniowi ogon/ ktory sie domyślił po trofze wyrwać/ aż wślyftek wyrwał. *BielSpr* 49v; *SkarŻyw* 35.

Ze zdaniem skutkowym [w tym z zapowiednikiem: tego (1); iż (2), że (1)] (3): Gdy niedźwieć wziął łowcá w łápy. Lowiec sie tego domyślił/ Iż w łobie dużę zátáił: By go niedźwiedz zdechłym mniemał *BierEz* I4v; A Madeyu dobrzełz fziá domifzlil yzełz vcziekl *LibMal* 1543/72; *RejJóz* F5.

W charakterystycznym połączeniu: domyślić się dobrze (lepiej) (4).

Zwrot: »złych rzeczy się domyślić« = *nabrać chęci do złego, poczuć skłonność do złego* (1): Bo gdy lud on czekáiąc Moyżefzá/ [...] wproźnowaniu iadł y pił/ y złych się rzeczy z rośpuftności domyślił/ [...] bieżeli do Aaroná/ ony słowá fśzátáńskie mowiąc: wftań wczyn nam Bogi *SkarŻyw* 490.

Szereg: »kusić się i domyślić się« (1): A gdy przemożelz włafnych pięć tyfięcy/ Możelz się kuścić i domyślić więcey/ Iuż płyn pułfzkutkiem y wárowną fzkutá/ Zytá náfutá. *KlonFlis* E3.

Synonimy cf DOMYŚLAĆ SIĘ.

Formacje pochodne cf MYŚLIĆ.

Cf **DOMYŚL, DOMYŚLENIE**